

שטיח הייתה עוד דרך מקורית להביע אהבה. רוגי עיני במפעל

מושכים בחוטים

מרוקאי, סיני, פרסי ועיראקי הגיעו לשיחזור • לא, זו לא תחילתה של בדיחה, אלא עוד יום עבודה במפעל השטיחים המשפחתי **עֵינִי** באזור התעשייה בלוד • כאן מנקים, מעלימים קרעים, משלימים צבעים ומתבלינים, ומקימים לתחייה שטיחי יוקרה • הייחודיים יוצאים מהמפעל היישר למוזיאונים

| מריה זערור || צילומים: קובי קואנקס |

מקצוע שימש כסיפור כיסוי, והחל לעסוק בנקיטת שטיחים. את המי לאכזב עשו באותם ימים על המורכבות ברחובות הערים והכפרים, כמו שרואים היום בבזארים בטורקיה.

איך עברה שיטת הביסוף?

"אבא היה מגיע לעבודה, לפיסת המרובה שלו. אנשים היו עוברים והוא היה מתקן ומנקת את השטיחים. כשהיה צריך, לפי קוד מסוים, היה נותן ליהודים, יוצאי פרס, עיראק, סוריה ולבנון, מפתח לדירת מסתור. אחרי יומיים, שלושה, כפי שקבעו, הם והילדים שלהם היו מגיעים לדירה, וברגע שהתארגנה קבוצה של עשרה איש, היו מעבירים אותם לגבול ישראל".

ולמה דווקא שטיחים?

"הוא למד את העניין מכורח הנסיבות, וברחוב היה לו קל יותר לתמרן. אם הוא היה עובד, למשל, בתוך חנות סגורה, תמיד היה מי שיכול לשמוע. ברחוב

באזור התעשייה בלוד רוחש עולם מרתק. מפתיע לגלות לאילו רסיוות של חוט, צבע ומרקם אפשר להגיע, כשמדובר בשטיח. לבאן, למפעל המשפחתי של **המחנה** עיני, נשלחים שטיחים מרחבי העולם. קולקציה אינסור פית שמגיעה מבתי כנסת, מבתי מלון ומאגשים פרטיים, שקיבלו בירושה מתי נות בעלות ערך סנטימנטלי. המטרה: להשתמש בסודות המשפחתיים העתיקים שהנחיל להם אביהם, מנשה עיני ז"ל, כדי לנקות, לשחזר, להעלים קרעים, להי שלים צבעים ולהחזיר עם כל הערך הסנטימנטלי – רק כמו חרש.

במהלך עשרות שנים הצטברה חבבה יתרה לשטיחים במסדרונות מפעל **המחנה** עיני. בני המשפחה מרבדים עליהם בלשון מלטפת, כאילו מדובר בת' כשיטים. "מגיעים אלינו שטיחים אוריינטליים יוקרתיים", אומר רוגי עיני, יועץ בענייני שטיחים ובעל תעודת מורשה מטעם בית המשפט לאמור נזקים בשטיחים, "חלקם בעלי ערך כספי גבוה, שנזקקים לתיקוני קרעים וחורים,

מושכים בחוטים

רי שלו, ולהחזיר אותו לקרמיותו בלי שירגישו שעבר תיקון, ומבוא – לשחזר את המוטיבים שמוטמנים בתוך השטיח עצמו. אבי טען תמיד שהראשונים שהגייעו מוטיבים בשטיחים היו היהודים, כי בגולה היה קל יותר לזכור את מדינת ישראל ואת האהבה למדינה דרך מוטיבים שהיו בשטיחים, כמו מנן דויה. כמוכן שמגיעים אלינו גם שטיחים שהוטבעו בהם מוטיבים נוצריים, כמו צלבנים".

יש איזה שטיח שאתה זוכר במיוחד?

"קיבלנו שטיח מאותו בן 100 שנה, מפרס, והחלקו ביקש שנעשה לו שיח" וזה נרמזנו לראות יסמיות סריקו, כשיש בו דור או כשהוא סובל מבלי של שנים, יש מורכב, ומה פשר העיגולים שמסביב. כשהתחלתי לקרוא וביקשתי תרגום, התברר שמדובר במילות אהבה רומנטיות בפרסית".

הלקוח היה מורע לזרעו?

"הוא קיבל את השטיח בירושה מההורים שלו. בימינו, כשאנשים מגיעים ניי שואים כבודך אנכ, או באמצע משחק במגרש כדורגל, קשה להבין את הייחוד של אותם ימים, כשהאהבה הייתה אחרת והרגשות בוטאו בצורה שונה. שטיח הייתה עוד דרך מקורית להביע אהבה".

מתי שטיח תוקם לשחזור?

"כשהוא נפגע מריקבון, כשיש בו דור או כשהוא סובל מבלי של שנים, יש שטיחים שעוברים שניים שלושה דורות בתוך המשפחה ונשמרים יפה, אבל אז פאטום נופלת סיגריה והורסת את היצירה".

עם איזה חומרים אתם עובדים?

"החומרים שלנו מגיעים בצבע גולמי. כשאנחנו מקבלים שטיח לשחזור, אנחנו עושים לו דיאגנוזה – טורקי, פרסי, סיני, מרוקאי – בורקים את סוג החוט הררוש ואת הרווח של הצבע. החוכמה היא לתוות את סוג הקשר ואו להתאים לו את חוות המתאים ולצבוע המדויק".

איך מגיעים לצבע המדויק?

"מאבי ז"ל קיבלנו בירושה ספת שבו כתוב איך להגיע לכל צבע. חזנה של שיער וגם תה משמשים לצבע חום. שקדים של מיסטוק חלבי ממלאים משכבת של ירוק בחיה מוורדים אנחנו מפיקים את הצבע האדום, והמורכב נותן לנו צהוב. לזה

רחיב את הביסוף. נעזרנו בטכנולוגיה שהתפתחה בעולם ונסענו לראות מפעלים בארה"ב בגרמניה".

ארבעת האחים לבית עיני הם בני 61, 56, 52, 50, וארי, מנכ"ל החברה, 50. שתי האחיות החליטו שלא להשתלב בעסק ופנו לתחומים אחרים. נכון להיום, רק ארי ורוגי עובדים בחברה.

כשמשתפחה שלמה עובדת בעסק אחת, איך מתנהלת חלוקת התפקידים?

"כשאבא עבד בעסק, הוא עשה בינינו חלוקה ברורה, כדי שלא יהיו אי הבנות. אחר מאיתנו עסק בצד השיווקי של הערכות שטיחים וחות דעת. השני כפי הייצור במפעל עצמו, השלישי היה אחראי לעבודות שמתבצעות בבית הלקוח והרביעי לקח על עצמו את ענייני האדמיניסטרציה, הנהלת החי שבנות והעובדים. לאחרונה בני ועזרא הרגישו שמיצו והחליטו לפרוש, אבל הילדים שלהם עובדים פה, ואנחנו כבר מנגלים כאן את הדור השלישי. איציק, הבן של בני, למד ממנו את אמנות צביעת החוטים ואת נושא הערכות ושמואות השטיחים, ואני שעובדת אותו חותם המכירות. יש לנו גם את אגף הצעירים, הילדים של ארי, שעובדים בצוות החברה, בבית הלקוח".

ארי עיני, מנכ"ל החברה, מלבד ניהולה בפועל, מוצא זמן לטיפוח אוספים מרחביים המורידים ברחבי המפעל. ביניהם ניתן למצוא 100 מנצחים מתקופות שור נות, אוסף סקסטיילים רקומים בחוטי וזה וכסף, כפתנים מאובזקיסטן, כיפות וכיי סווי ראש אוזבקיים, שטיחי בצלאל, עצה.

חולון, ראשון, לוד

בתחילת דרכו עבר העסק, כאמור, בתל-אביב. "במקביל למכנסה ברחוב שלוש אבא פתח עוד מקום קטן מאוד בחולון", מספר רוגי, "היה לנו צורך של הסוכנות שבו התגוררו כולנו בחולון, ובסמוך אליו היה מחסן, שבו טיפל אבא בניקוי. בשנת 1981 עברנו לאזור התעשייה החדש בראשון-לציון ולפני 13 שנה התמקדנו שור על המרווח באזור התעשייה הצפוני בלוד, ביחד עם 60 העובדים שלנו".

"כשאנחנו מקבלים שטיח לשחזור, אנחנו עושים לו דיאגנוזה – טורקי, פרסי, סיני, מרוקאי. החוכמה היא

- 1 ארבע תחנות: ארון השטיח ושיטת העיקרון הרצוי
- 2 תחנת החול והאבק
- 3 תחנת הניקוי במים רכים
- 4 ייבוש בחורי יבש מבקרים לגלול השטיח